

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประชากร
ที่ตั้งถิ่นฐานในอ่างเก็บน้ำเขื่อนลิริกิต์ จังหวัดอุตรดิตถ์

ชื่อผู้เขียน นางสาวอรุณศรี สุวรรณโชติ

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัญญาค์ ไพรณานนท์ กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี กรรมการ

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระ เรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของ
ประชากรในอ่างเก็บน้ำเขื่อนลิริกิต์ และเพื่อเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม ระหว่างก่อน
และหลังการตั้งถิ่นฐาน รวมตลอดถึงการศึกษเกี่ยวกับกิจกรรมของประชากรที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม
ในอ่างเก็บน้ำดังกล่าว

วิธีการศึกษาใช้วิธีการสำรวจและศึกษาภาคสนาม โดยการสุ่มตัวอย่างประชากรตัวอย่าง
แบบกระจายแบบง่าย ในการเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ประชากรตัวอย่างตามแบบสอบถาม แล้ว
ทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาประกอบด้วย การหาค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย
และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นสำคัญ ส่วนการเปรียบเทียบสภาพทางเศรษฐกิจระหว่างก่อน
และหลังการตั้งถิ่นฐาน โดยใช้ Wilcoxon test ทดสอบ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของประชากรในอ่างเก็บน้ำพบว่า ปัจจัยที่
มีอิทธิพลมากที่สุด ๗ อันดับทางคือ ปัจจัยผลักดันทางเศรษฐกิจ ได้แก่ การไม่มีที่ดินทำกินเป็น
ของตนเอง ส่วนปัจจัยดึงดูด ๗ อันดับทางคือปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเช่นกัน ได้แก่ ความต้อง
การเข้ามาอยู่ในอ่างเก็บน้ำเพื่อประกอบอาชีพการประมงซึ่งมีรายได้ดีกว่าแหล่งที่อยู่เดิม นอกจากนี้
นี้ยังพบด้วยว่า ปัจจัยทางสังคมคือ การชักชวนและการให้ความช่วยเหลือของเพื่อนบ้านและญาติที่
น้องก็มีส่วนช่วยผลักดันให้มีการตั้งถิ่นฐานใหม่

กรณีของสภาพทางเศรษฐกิจ-สังคมของประชาชน พบว่าครัวเรือน ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ในอ่างเก็บน้ำส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการประมง เป็นอาชีพหลัก มีเพียงส่วนน้อยที่ประกอบอาชีพ ค้าขายและรับจ้าง ครัวเรือนมากกว่าครึ่งประกอบอาชีพรองควบคู่ไปด้วย เช่น ทำไร่ รับจ้าง ค้าขาย และทำสวน เป็นต้น กรณีของรายได้ ครัวเรือนเหล่านี้มีรายได้โดยเฉลี่ยครอบครัวละ 28,297.00 บาทต่อปี ส่วนรายจ่ายในครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้เป็นค่าลงทุนเพื่อการประกอบอาชีพ และค่าอาหาร โดยมีรายจ่ายโดยเฉลี่ยครอบครัวละ 2,354.47 บาทต่อเดือน เมื่อเปรียบเทียบ สภาพทางเศรษฐกิจระหว่างก่อนและหลังการย้ายพบว่า หลังการย้ายเข้ามาอยู่ในอ่างเก็บน้ำแล้ว ครัวเรือนเหล่านี้มีรายได้รวมต่อปีและมีเงินเก็บออมในแต่ละเดือนสูงกว่าก่อนย้าย แต่สภาพทาง สังคมได้แก่ การอนามัย การพักผ่อนหย่อนใจ การติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ และการอยู่ร่วมกัน หลัง การย้ายเลวกว่าเดิม

กิจกรรมของครัวเรือนที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมในอ่างเก็บน้ำ พบว่า การประกอบอาชีพการ ประมงมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากที่สุด กล่าวคือ มีผลทำให้ปริมาณลัตว์น้ำในอ่างเก็บน้ำลดน้อย ลง ส่วนกิจกรรมอื่น ๆ นั้น ยังมองไม่เห็นเด่นชัดในปัจจุบันว่ามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในอ่างเก็บ น้ำ ทั้งนี้เพราะอ่างเก็บน้ำมีเนื้อที่กว้างขวางมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน

Research Title The Study of the Economic, Social, and
Environmental Conditions of the Population
Settling in the Reservoir of Sirikit Dam,
Changwat Uttaradit

Author Miss Aroonsee Suwannachote

M.S.(Geography) Master of Science in Geography

Examining Committee:

Associate Prof.Dr.Manat Suwan	Chairman
Associate Prof.Prayad Pandee	Member
Assist. Prof.Usdanka Porananond	Member

Abstract

The aims of this study were to investigate factors influencing the people's settlement in the reservoir of Sirikit Dam, Changwat Uttaradit, to compare the economic and social conditions of the people in the settlement before and after the migration, and to study the people's activities which affected the environment of the reservoir.

The method of the study was a field survey. Simple random sampling was used to select the sample population. The data were obtained by means of interviewing with a structured questionnaire. The analysis of data was done by using descriptive techniques. Wilcoxon Test was employed in comparing the incomes between before and after the settlement.

The results of the study showed that there are two main factors influencing the people's settlement. The first and the most

important one is economic factor. The people haven't had their own land, they, therefore, were willing to migrate into the reservoir so that they could become fishermen and earn more money than they had done in the former place. The other is a social factor. The neighbors' and relatives' suggestions and assistance made them migrate to the new areas.

Fishing is the major source of income of the settled people, while being hired labor and trading are the minor ones. More than half of all families have second occupation such as farming, being hired labor, selling things, and gardening. The average annual income of a family is 28,297 baht. The average monthly expense which is on occupational investment and on food is 2,354.47 baht. All families have more annual income than they used to have in their former living areas. They can also save more money monthly than they used to. Moreover, most families thought that their social situations such as hygiene, recreation, socializing with people in other communities, and living together are worse than before their settlement.

Concerning the environment of the reservoir, it was found that the families' activities involving being fishermen affected the environment the most. It lessened the aquatic lives in the reservoir. The study had not found that other activities apparently affected the environment. This might have been because the reservoir is very large for the small amount of people who settled in it.